

■ Ремонт Првог јаловинског система на „Тамнава-Западном пољу“

ВЕЛИКИ ПОСЛОВИ ПО ВЕЛИКОЈ ВРУЋИНИ

Све информације на једном месту

ЕПС
ИНФО

Скенирај QR код

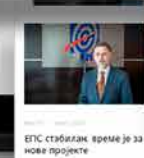
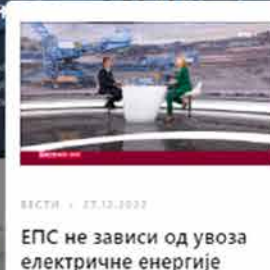

<https://energija>

Зелени бум ЕПС-а до 2038. године

Нови зелени мегавати стратешки су опредељене „Електропривреде Србије“ и то потврђује Зелени пут ЕПС-а, документ који обједињује најважније инвестиционе пројекте у области обновљивих извора. Батна енергија из угља јесте стварност и садашњица нашег електроенергетског сектора, али на траси декарбонизације.

Садржај

из епс групе

05

У Костолцу обележен Дан рудара
**Рудари важна карика
за успешан и модеран ЕПС**

актуелно

07

Олује изазвале
електроқварове на Пољу „Е“
Громови пореметили трафостанице

10

Инвестиционе оправке
у Топлани при крају
Котлови се спремају за нову сезону

репортажа

12

Седми БТО систем Поља „Е“
отворио угаљ
Ударио тук на лук

15

Пракса страних студената
у Рударском басену „Колубара“
Размењују се знања, укрштају културе

16

Патент Предрага Влајића,
управника „Металовог“ Погона за ремонт,
олакшао посао мајсторима
**Новом методом изварено
више од 5.000 елемената**

локални мозаик

18

Са штићеницима заједнице „Земља живих“
**Уточиште за оне
који желе да се промене**

временплор

20

Загонетно брдо
Петковача
Златно појило

06

В. д. генералног директора ЕПС АД обишао Поље „Е“

Приоритет – улагања у модернизацију опреме

08

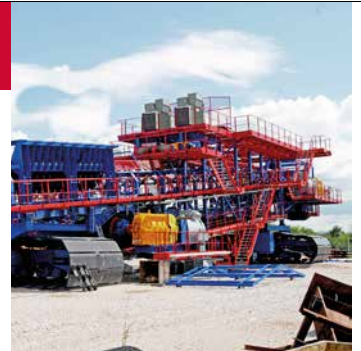
Ремонт Првог јаловинског система
на „Тамнава-Западном пољу“

Велики послови по великој врућини

14

На монтажном плацу
ПК „Радљево“

Као у кошници

импресум

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић,

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

На релацији рудници – електране пуне 54 године

На око 100 километара једне од најфреквентнијих индустријских пруга у Европи, обавља се редован, поуздан и безбедан превоз угља од РБ „Колубара“ до ТЕНТ-а

Железнички транспорт ТЕНТ 30. августа обележава 54 године рада. На тај дан, 1969. године, први воз натоварен лигнитом са површинских копова РБ „Колубара“ стигао је до ондашње ТЕ „Обреновац“, где је дочекан са великим одушевљењем. Обреновачки електропривредни див тек је почињао да расте, а упоредо с тим почело је формирање и развој индустријске железнице. У наредних пола века, овај моћан, модеран и ефикасан систем израстао је до колосалних размера, обишао Земљину куглу готово шест пута и превезао више од милијарду тона угља, као и на хиљаде тона другог терета. Постао је снажна и нераскидива спона између рудника и електрана, какву данас у ЕПС-у има само огранак ТЕНТ. Редован, поуздан и безбедан саобраћај, на више од 100 километара брижљиво одржаване индустријске пруге, са укупно шест уређених станица, био је и остао главни циљ ЖТ ТЕНТ. Томе су запослени у Служби вуче, Служби одржавања и Саобраћајној служби одувек били посвећени.

– Од Железничког транспорта ТЕНТ очекује се максимална флексибилност

и кооперативност, како са рударима „Колубаре“, тако и са термашима ТЕНТ-а. То практично значи да су све активности овог система превасходно прилагођене раду рудника и електрана – каже Ненад Стевић, директор ЖТ ТЕНТ.

Стевић је истакао да је ЖТ ТЕНТ остварио значајна постигнућа у реконструкцији и модернизацији постројења, самосталног ремонтовања појединих вучних возила, сталног побољшавања услова за рад, подмлађивања кадровске структуре.

– Реконструкција и модернизација Центра за даљинско управљање саобраћајем на локацији ТЕНТ А у Обреновцу, која улази у завршницу, имаће за резултат знатно боље услове за рад и боравак запослених, посебно отправника возова и ТК диспечера – наводи Стевић.

Он напомиње да је у овај пројекат уложено 200 милиона динара. После скоро четири деценије непрекидног рада без већих захвата и улагања, ЦДУ ће да заодене ново рухо.

Кад је реч о самосталном ремонтовању локомотива, Стевић наглашава да је тренутно у току ремонт локомотиве под серијским бројем 443-09, након што су крајем прошле и почетком ове године у Депоу за возила ЖТ ТЕНТ мајстори из Службе одржавања успешно ремонтовали локомотиве 443-03 и 443-08. Процењује да ће, уколико се овај подухват настави према плану, по истом шаблону ускоро моћи да се третира још једно вучно возило (443-04), од укупно десет из исте серије. Стевић објашњава да је нестабилно тржиште много утицало на то да се ЖТ ТЕНТ окрене сопственим потенцијалима. Запослени су били изузетно мотивисани да

уложе своје знање, искуство и време и да ремонт ових возила заврше квалитетно и у роковима које су сами одредили. Са сваком наредним возилом препреке су биле све мање, а рокови све краћи, што им је давало ветар у леђа за наредне, сличне подухвате. Тако су радници ЖТ ТЕНТ, уз превентивне прегледе и поправке вагона и локомотива које годинама обављају у сопственој режији, попису редовних активности одскора додали и ремонтне.

ЖТ ТЕНТ је укључен у изградњу постројења за одсумпоровање димних гасова на локацијама ТЕНТ А у Обреновцу и ТЕНТ Б у Ушћу. Свесни значаја који овај еколошки пројекат има за огранак ТЕНТ и ЕПС, железничари се труде да упркос повременим преплитању радова, своје учешће у реализацији овог пројекта усагласе са пословима и плановима осталих актера. Сходно томе, Стевић најављује почетак изградње колосека за ОДГ у ТЕНТ А. Посао је уговорен са новосадском фирмом ЗГОП, која је и раније била ангажована на машинској регулацији пруге и другим пословима.

Љ. Јовичић

Стручњаци за железницу

У Железничком транспорту ТЕНТ посебну пажњу посвећују стручним кадровима. Све три службе ЖТ-а (Служба вуче, Саобраћајна служба и Служба одржавања) броје укупно готово 600 запослених различитих специјалности. Они су задужени да једна од најпотеренијих и најфреквентнијих индустријских железница у Европи ради беспрекорно.

Рудари важна карика за успешан и модеран ЕПС

Ископани кубичи јаловине и милиони тона угља у Рударском басену „Колубара“ и у Костолцу, непрекидни рад у свим временским условима, све то сведочи о труду, знању и преданом залагању рудара. Много тога су рудари постигли, а уверен сам да ће стручност и рад допринети да „Електропривреда Србије“ буде модерна и успешна компанија. То је посебно важно у наредном периоду, који је пред нама и доноси нам изазове и промене у енергетском сектору, рекао је 6. августа поводом Дана рудара у Костолцу Душан Живковић, вршилац дужности генералног директора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“.

Честитајући рударима празник, он је нагласио да само стратешким развојем „Електропривреда Србије“ може да обезбеди сигурно

снабдевање становништва и привреде електричном енергијом у наредном периоду.

– Влада Србије и Министарство рударства и енергетике пружају нам снажну подршку на путу професионализације и модернизације пословања. Заједничким радом, уз

разумевање и дијалог, долазе и резултати – рекао је Живковић.

Први човек ЕПС АД је истакао да је велики корак већ направљен, ЕПС је сада постао акционарско друштво и многа врата за успешно пословање у се отворила.

– Приоритет су инвестиције и то не само у обновљиве

изворе, што је тренд у Европи и у свету. Знамо шта је наша базна енергија и настављамо улагање у модернизацију рударске опреме и унапређење заштите животне средине – рекао је Живковић.

На Спомен-обележју рудару у Старом Костолцу положени су венци у част многобројних генерација које су радиле у некадашњим подземним и садашњим површинским коповима лигнита. Венце су положили Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД, Ненад Предић, директор копа „Дрмно“, представници костолачког синдиката Данијел Радосављевић, Жељко Војновић и Душан Бакић, Саша Павловић, градоначелник Пожаревца, и Серџо Крстаноски, председник Градске општине Костолац. Скупу је присуствовао и Иван Јанковић, помоћник министра за рударство и енергетику са сарадницима. Млади Костолчани приредили су рецитал у част рудара.

P. E.

■ Обновљен стручни часопис „Електропривреда“

Спој струке, праксе и науке

Први број стручног часописа „Електропривреда – Electric Power Industry Journal“ јавно је доступан и његов садржај може да се види и преузме на линку <https://epijournal.eps.rs>. По одобрењу Народне библиотеке Србије, платформа за публикавање часописа симболично је откључана на празник Светог Илије, електричарске славе. Народна библиотека Србије је 1. августа 2023. часопису доделила ISSN број, чиме је и практично регистрован.

Часопис има научно-стручни карактер, отвореног је приступа (Open Access) и публикавање чланака у њему је без међусобних финансијских обавеза аутора и издавача.

Извршни издавач је ЕПС АД, уз суиздаваштво Електротехничког института „Никола Тесла“. Овај број часописа представља специјално издање, са пет проширених, унапређених и накнадно рецензираних радова награђених на прошлогодшњем, 13. саветовању Националног комитета CIRED Србије. Ови радови су посвећени актуелним темама – оптималном лоцирању и конфигурирању соларних и система за складиштење енергије, агрегатору као новом учеснику на тржишту, агрегацији виртуелних електрана, утицају магнетске индукције на становништво и анализи квалитета испоручене електричне енергије. У првом

броју је објављена и уређивачка политика, тематске области и дато је детаљно упутство за припрему рукописа који ће се кандидовати за објављивање. Уводна реч уредништва садржи и позиве за писање и доставу чланака, регистравање заинтересованих експерата за рецензирање рукописа, али и позив читаоцима за активно учешће, слањем писаних дискусија и коментара на чланке. Старо, штампано издање, које је излазило до 2011. године, Народна библиотека третираће као претходни наслов и затвориће његов запис у свом Каталогу за штампана издања, а наслови часописа биће повезани одговарајућим

пољима. На тај начин, са једне стране, биће успостављена веза старог и новог издања, а са друге – формално затворена једна, вишедеценијска етапа у историји издавања часописа „Електропривреда“ и отворено њено ново поглавље, примерено савременом тренутку.

P. E.

Приоритет – улагања у модернизацију опреме

У плану инвестиција „Електропривреде Србије“ приоритет су улагања у модернизацију опреме и унапређење заштите животне средине како би било обезбеђено сигурно снабдевање становништва и привреде електричном енергијом – рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД, током обиласка површинског копа Поље „Е“ у Рударском басену „Колубара“, крајем јула.

Главна тема посете РБ „Колубара“ била је актуелна ситуација на коповима, а разговарало се о плановима и решењима за одржавање стабилне и сигурне производње угља. Наглашен је значај квалитетно и на време завршених ремонтних послова на производним системима, како би рударска опрема била потпуно спремна за рад у зимском периоду, када је потреба за угљем највећа.

Живковић је на Пољу „Е“ посетио посаду багера „глодара 7“,

који ради на откопавању угља на угљеном систему овог копа. Заједнички са Миланом Петровићем, извршним директором за техничке послове производње угља ЕПС АД и Слободаном Вучетићем, директором за производњу угља РБ „Колубара“, истакнута је потреба за развојем копа Поље „Е“, који је један од најдубљих и веома захтеван за експлоатацију. Било је речи и о томе да овај угљенокоп захтева и додатно појачане системе одводњавања и предодводњавања, насипање

путева, а и да се са посебном пажњом води рачуна о ископавању угља у делу копа у близини измештеног корита реке Пештан и локалног пута поред копа.

Како дисконтинуално ископавање угља у доброј мери доприноси дневним потребама ТЕНТ-а, неопходно је обезбедити услове за несметан рад и ових система у наредном периоду. Важан задатак је и ископавање откритке на Пољу „Е“ како би се постигле планске вредности у што краћем периоду.

Р. Е.

Обележена слава рудара

Свети Прокопије, слава рудара, обележена је 21. јула уз честитке и захвалност свим запосленима у Рударском басену „Колубара“ који обављају један од најтежих и најважнијих послова у Србији. Празник је рударима честитао Миодраг Ранковић, члан Надзорног одбора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, истичући захвалност рударима на томе што у најтежим условима постижу добре производне резултате.

– Важно је рећи да РБ „Колубара“ ради пуним капацитетом, дајемо производњу која је могућа у овом моменту, а надамо се да ће се током наредне две, три године та ситуација даље поправљати. Према плановима пословања који се односе на период до 2030. године, рударство остаје у пуном капацитету и није угрожено, чак нам и недостаје одређена количина угља – рекао је Ранковић, пожелевши рударима добро здравље и срећан рад у наредном периоду.

Представници синдикалних организација РБ „Колубара“ положили су венац на Спомен-плочу рударима рудника „Пркосава“ у Рудовцима, који су покренули штрајк 1939. године.

Поштоване колегинице и колеге, драги рудари,
Честитам вам 6. август, Дан рудара.

Рударски сектор „Електропривреде Србије“ има богату традицију, много успеха, али и превазиђених тешких тренутака иза себе. Изазови и промене у енергетици који су пред нама омогућиће да ЕПС буде модерна, ефикасна и пре свега успешна компанија. То је наш заједнички циљ и остварив је искључиво уз стручне, вредне и квалитетне запослене у свим областима, од мајстора до инжењера. Без вас, рудара то није могуће. Заједнички рад, разумевање и дијалог пут су до добрих решења и резултата. Зато нема разлога за страх од промена, оне ће донети добробит и нашем ЕПС-у и свима који одговорно и пожртвовано раде. Следи много посла и уз вашу подршку и ангажовање ЕПС може бити успешан и профитабилан. Хвала вам на досадашњем труду и залагању, а не сумњам да ћете још више знања и ангажовања уложити надаље. Желим вам добро здравље, много среће и успеха у раду уз рударски поздрав – Срећно!

С поштовањем,
Душан Живковић,
в. д. генералног директора ЕПС АД

ЕПС

Ветрови орканске јачине и електрична пражњења у атмосфери проузроковали су током јула низ кварова на електропостројењима

Током једне од јаких непогода која је крајем јула погодила нашу земљу са ТЕ „Колубара“ у Великим Црљенима полетео је део лима и оштетио два далековода од 110 киловолти, у близини термоелектране.

– Из система су „испала“ оба далековода, један који је био у редовном раду и резервни, која напајају трафостаницу од 110/35 киловолти, па је цела „Колубара“ без напона остала неколико сати, што је значило и престанак рада система на коповима – објаснио нам је Бранко Димитријевић, помоћник управника електроодржавања Поља „Е“.

Он је додао да су се, након укључења далековода и стављања трафостанице под напон, због умршених грана у два далековода догодили кварови на опреми. Наиме, настао је кратак спој и десила се хаварија прекидачког постројења преко којег се бира један од три далековода за напајање трафостанице „Рудовци“, из које се једним делом напајају дистрибутивне трафостанице

Громови пореметили трафостанице

Миодраг Перић

Бранко Димитријевић

за снабдевање електричном енергијом околних села.

– Дежурне екипе „Елмонта“ за електроодржавање и запослени радионице за развојну и напојну мрежу Поља „Е“ директно су везале трафостаницу „Рудовци“, чиме смо изгубили могућност избора другог далековода – рекао је Димитријевић.

Невоље проузроковане незапамћено јаким летњим олујама нису се на овоме завршиле за запослене у електроодржавању Поља „Е“. Током једне од непогода која је уследила наредних дана у зони трафостанице „Зеоке 3“ ударио је гром и донео ванредну ситуацију у трафостаници и на далеководу 6 kV који напаја бунаре предводњавања. На

свим бунарима који су били на том далеководу оштећана је опрема, али је она веома брзо замењена и сви бунари су поново у функцији.

– На трафостаници, која је нова и ревитализована, у тренутку удара грома дошло је до пробоја напонских редуктора. Зато је она са расположива два трансформатора пребачена на један, док се не замене или поправе напонски редуктори. Након неколико дана дошло је до хаварије у трафостаници изазване кратким спојем на напонским редукторима, пробоја доводне хелије са трансформатора 1 и цурења СФ6 гаса. Поузданост напајања из те трафостанице је смањена, мада због тога тренутно нема

потешкоћа – описао је развој догађаја изазваних временским неприликама Димитријевић.

Миодраг Перић, управник електроодржавања Поља „Е“, говорио је о разлици у опреми коју имају. Заступљена је и стара опрема која је ваздухом изолована и приступачна, док је у ревитализованим трафостаницима уграђено СФ6 постројење где се опрема налази у СФ6 гасу у вакууму, што има друге предности, али отежава детекцију и поправку квара.

– Опрема са СФ6 гасом је присутна на тржишту у последњих десет година и њено одржавање за нас је било нешто потпуно ново. И после толико времена и искуства и данас имамо доста потешкоћа у њеном одржавању и отклањању кварова – каже Перић.

Оба наша саговорника у „Колубари“ раде око две деценије. Из искуства које имају закључују да временске непогоде данас проузрокују веће последице на опреми и окружењу у коме раде. У време када су започињали свој радни век у „Колубари“ највише невоља доносиле су зими велике количине снега под чијим теретом су далеководи и електро мрежа умели да поклекну.

М. Димитријевић

Одржавање

Радионица за развојну и напојну мрежу Поља „Е“ кадровски је попуњена према систематизацији и бројчано постоји довољан број запослених и надзорно-техничког особља. Али, након спајања бивших копова Поље „Д“ и Поље „Б“ на новом угљенокопу, који је у развоју, дошло је до укрупњавања и усложњавања послова. Одржава се велики број трафостаница, од којих су многе са старом опремом. Један број њих је ревитализован, неке су у плану за то, а оне најстарије добиће адекватан третман у одржавању.

Велики послови по великој врућини

„Глодар 2000“

Овогодишња инвестициона
оправка обухватала је
значајну реконструкцију
система на одлагалишту

На површинском копу „Тамнава-Западно поље“ после инвестиционих оправки угљених, на ред су дошли и јаловински системи. Први БТО систем, један од два велика јаловинска система стао је 8. јула и тиме је почео годишњи ремонт који ће због комплексности послова трајати око 45 дана. Као што се и очекивало, прави тропски дани пратили су током јула и августа активности на тамнавском угљенокопу, али запослени на систему, као и радници „Металовог“ погона „Монтажа“, многобројне планиране послове су урадили квалитетно и на време.

Поред планираних интервенција на „глодару 2000“ и „одлагачу 1“, према речима руководиоца погона Горана Томића, овај

ремонт обележили су велики захвати на реконструкцији система који су значајни и за суседни коп „Радљево“.

– Од пре неколико месеци површински коп „Радљево“, који није имао довољно смештајног простора на свом одлагалишту, прешао је са одлагањем јаловинских маса на наш коп. Веома нам је битна била реконструкција система на одлагалишту, да се померимо, реорганизујемо и омогућимо несметан рад јаловинском систему на „Радљево“. Највише посла имали смо на том делу где смо везну траку на одлагалишту морали да претворимо у одлагалишну, одлагалишну тренутно да искључимо из употребе, одлагач да транспортујемо на досада везну траку, и све то да уклопимо – објаснио је Томић.

Шеф система Саша Марковић на терену нас је упутио у све активности које су претходних недеља радници обавили, пркосећи великим врућинама које су их успоравале. Према његовим речима, урађена реконструкција значајна је за функционисање суседног копа, али је била и велики изазов за све запослене на систему јер је реч веома комплексном послу.

– Што се тиче инвестиционе оправке „одлагача 1“, запослени „Металовог“ погона „Централни ремонт“ заједно са радницима машинске, електро и рударске службе са система урадили су санацију великог и малог транспорта – додао је Марковић.

„Пољски“ систем

Први јаловински систем је стабилан и поуздан систем који успешно испуњава своје месечне планове и један је од два моћна јаловинска система на „Западном пољу“. Интерно је познатији као „пољски“ јер од августа 2005. године на њему је опрема пољске фирме „Копекс“. Тада је била најмодернија у Европи и одликују је транспортери са фреквентним регулаторима и траке ширине 2.000 милиметара, што омогућује да багер ради пуним капацитетом. Задатак Првог БТО система је уклањање првог дефинисаног слоја земље, где је висина блока око 20 метара. Реч је о великом систему на којем је етажни транспортер око три километра, везна трака В2 износи око 2,5 километара, а везни транспортер је сада уједно и одлагалишни и дуг је око 1,5 километара.

Александар Манолопоулос и Драгомир Мијаиловић

Саша Марковић и Никола Плескојић

Александра Манолопоулоса и Драгомира Мијаиловића, рударске пословође са система, затекли смо на код „одлагача 1“, где су радници ручно утоварали високонапонски кабал у камион, спремајући се да га пребаци на другу локацију.

– Све што може радимо уз помоћ механизације, али овакви послови морају ручно да се раде. Сви радници су максимално успелени, а већина су млађи који су недавно дошли и много нам значе. Много посла смо урадили током реконструкције, било је доста померања, скраћивања и рукања транспортера, продужетака каблова, оптике, као и много вулканизација – набраја Мијаиловић.

Његов колега Манолопоулос, пореклом Грк, осврнуо се на вреле дане током ремонта и дочарао нам како изгледа на копу кад упече звезда.

– Сада је овде сваки посао тежак. На овој температури и у прабини тешко се и дише, а камоли ради. Штита нас радно одело, потребне су заштитне сунчане наочаре и у сваком џепу по флашица воде. А због великог зрачења које се посебно осећа јер сунце се одбија од суву земљу, потребна је и крема за лице са заштитним фактором, иначе се зачас изгори – објашњава Манолопоулос.

„Глодар 2000“ је јаловински багер великог капацитета, са опремом и деловима који су габаритни и тешки па је и захтевнији за одржавање. Овогодишњу инвестициону оправку радили су запослени погона „Монтажа“ у „Металу“ који су се сада први

пут сусрели са овим багером. Како наводи Никола Плескојић, машински пословођа из „Монтаже“, реч је о јединственом багеру у „Колубари“ који су сада упознали и открили неке „цаке“ битне за његово одржавање.

– Урађен је веома обиман ремонт машине, радили смо транспорт, задизање папуче, санацију радног точка, замену лежаја на више места, замену облога на бубњевима, као и замену кашика. На радном точку је урађена санација чаура, која се ради једном у пет година. Од занимљивијих, али и озбиљнијих операција на багеру током овог ремонта имали смо демонтажу фрема, носача транспорта, зато што је реч о делу тешком 60 тона. Са две дизалице смо радили демонтажу, утискивали нове лежаје, па онда све враћали и осигуравали – описао је Плескојић, додајући да се за „глодар 2000“ планира обимна инвестициона оправка у наредне две године када стигне нови радни точак са погоном копања.

Добро повезани

Саша Марковић, шеф система, посебно истиче да је предуслов овог добро урађеног ремонта била добра координација и повезаност машинске, електро и рударске службе.

– Добро комуницирамо, одлично се разумемо и самим тим сарадња је на високом нивоу. Такође, подршка и помоћ коју имамо од запослених из „Помоћне механизације“ веома је значајна, не бисмо много послова урадили без њих и њихових машина – истакао је Марковић.

Плескојић истиче да је током овог ремонта из погона „Монтажа“ било ангажовано тридесетак запослених, али и да је било потребно још радника јер је реч о великим интервенцијама у отежаним условима. Како објашњава, радови су обустављани и прављене су паузе када је жива у термометру прелазила 36. подеок у хладу испод машине. Радили су у режиму од 12 сати, од 7 до 19 часова. Он се, како сам каже, навикао да свако лето буде резервисано за ремонте на коповима, а не за одмор. Исто смо питали и двојицу бравара који су правили паузу радећи на радном точку са усијаним бруселицама са којих су варнице летеле унаоколо.

Бравар Миљан Суботић иако тек годину дана ради овај посао, скромно каже да се навикао на скоро све, па и на вруће дане на копу. Његов старији колега Владимир Петронијевић, иза кога су 32 године рада по коповима, тврди исто.

– Навикао сам се на све. Сналазимо се у свим условима. Искрено, више проблема од жеге и врућине нам прави блато и све перипетије око њега. Све нам отежава, изгубимо пуно времена, а рокови су све захтевнији. Битно је да се пензија полако ближи, па ћемо се одморити. Само да не буде „збогом копе, здраво попе“, како се ми шалимо међусобно – каже Петронијевић додајући да без шале и позитивног става нема успешног радног дана, јер живот на копу подразумева велико физичко и психичко челичење.

М. Павловић

Котлови се спремају за нову сезону

На котлу 2 постављене су нове плафонске цеви које нису мењане 20 година. Сервисирано млинско постројење, као и напојна пумпа број 1

Након месец дана интензивног ангажовања запослених у „Прерадиној“ Топлани завршени су ремонтни радови на котлу 1 и деловима постројења који су заједнички за оба котла, а уследили су значајни инвестициони подухвати на котлу 2.

Владан Обрадовић, управник постројења, био је домаћин нашој екипи почетком августа, у моменту када су радови већ били при крају. Он је рекао да су активности реализоване планираном динамиком и да је задовољан квалитетом рада и залагањем запослених који лето користе да максимално припреме погон за још једну грејну сезону.

– Један од капиталних послова који је тренутно у току је замена плафонских цеви на котлу 2. Тај део цевног система и котла није мењан скоро 20 година, тако да је због замора материјала и опасности од пуцања цеви у току рада котла било неопходно да се уради овај посао, који је прошле године завршен на котлу 1 – истакао је Обрадовић.

Да би биле замењене плафонске цеви, темељно је очишћен такозвани топли сандук од пепела и скинута изолација са свих цеви.

– Након тога урађена је демонтажа око 72 квадратна метра озидна котла, као и демонтажа старих плафонских цеви. Уследила је монтажа нових, која је сада при крају. Након тога биће урађен хидротест, односно испитивање инсталације и заварених спојева на притисак, како би се ушло у радове монтаже новог озидна плафона котла – објаснио је Обрадовић.

У завршној фази овог посла је хемијско чишћење и пасивизација цевног система котла са унутрашње стране. То је у надлежности друге екипе специјализоване за ту врсту послова.

– Хемијско чишћење, такозвано бајцовање цевног система котла, подразумева чишћење система са унутрашње стране од наталоженог депозита, након чега се ради њихова пасивизација, односно наношење заштитног слоја. Када хемијски третман буде завршен, инсталација преко које је спроведено хемијско чишћење се демантира и катао враћа у првобитно стање – детаљно нам је објаснио Обрадовић.

Наводећи најважније радове које су обавили запослени у Одржавању погона, уз помоћ радника ангажованих из ЈП ПК „Косово – Обилић“, Обрадовић каже да су активности биле обимне и нимало једноставне, али да су запослени још једном показали да су на висини задатка.

– Издвојио бих радове на млинском постројењу, на каналима аеросмеше, замену ваздушног прстена на млину 1 и млину 2, послове на горионичкој млазници, ремонт раста, мокрог одшљакивача. На технолошкој инсталацији замењени су арматура и други дотрајали елементи. Такође, детаљно је сервисирана напојна пумпа број 1, први пут од када је уграђена, пре 16 година. Да бисмо то могли да изведемо напојна пумпа је

Владан Обрадовић

демонтрана и по дефектажи урађен сервис, замењено вратило, радна кола, лежајеви, прстенови, разне чауре, односно све што није било у добром стању – навео је Обрадовић.

До почетка грејне сезоне преостало је сервисирање опреме у топлотно-предајној станици за грејање Лазаревца, као и чишћење таложника пепела и шљаке, како би био спреман за зиму. Као делатност од виталног значаја за нормално функционисање града, грејање Лазаревца је у зимском периоду приоритет Топлане. Уградњом нове циркулационе пумпе, која је повећала проток топле воде на 1.500 кубних метара на сат, прошле сезоне омогућено је прикључење већег броја нових корисника, као и побољшање квалитета грејања.

– Због технолошке потребе праћења самог процеса производње недавно смо уградили видео-надзор у Топлани за систем допреме угља и у котларници. Ова мала инвестиција је значајна јер смо камерама

покрили сва пресипна места трачних транспортера за допрему угља са Суве сепарације до бункера Топлане. Тако у сваком тренутку руковаоци пресипних станица и запослени на термокоманди могу да виде ако дође до неког загушења и да благовремено реагују – нагласио је наш саговорник.

У овом делу „Прераде“ у току је и неколико важних инвестиционих пројеката, чији циљ је унапређење заштите животне средине, модернизација система и рада постројења.

– Једно од важнијих улагања на коме ће се интензивно радити током наредног периода је изградња новог постројења за производњу електричне енергије у оквиру радне јединице

Топлана. Овај посао је у надлежности Сектора за инвестиционе пројекте и тренутно се прибављају неопходне дозволе за извођење радова – навео је Обрадовић.

Нови капацитети повећаће минимално потрошњу угља који се сагорева у Топлани и, што је најважније, неће довести до повећања загађења животне средине. Расхладно-редукционе станице биће и даље у функцији као целина Топлане, док ће ново постројење технолошки бити интегрисано са постојећим инсталацијама, са максималном производњом електричне енергије до десет мегавата-сати. Електрична енергија биће дистрибуирана у унутрашњој мрежи „Колубаре“. Надлежни кажу да је реч о великој уштеди за „Прераду“ и да ће ново постројење бити мало, али веома значајно.

Када је даље реч о заштити животне средине – планирана је и реконструкција постројења за пречишћавање димних гасова. Тиме ће се оно додатно прилагодити европским стандардима и нормама које регулишу емисију загађујућих материја.

– Захваљујући разумевању пословодства ЕПС-а и „Колубаре“, интензивирани су радови на изградњи постројења за прераду отпадних вода Топлане. У првој фази је израда пројектног задатка који стручњаци „Колубаре“ ових дана завршавају, док је у следећој фази предвиђена израда пројектне документације – рекао је Обрадовић.

Подсећајући на инвестиције које су недавно заокружене, Обрадовић истиче уградњу најсавременије опреме за надзор и управљање технолошким процесима у Топлани, која је омогућила потпуну аутоматизацију вођења технолошког процеса и увела ово постројење у нову, модернизовану фазу рада.

Т. Симић

Важан снабдевач

Висока погонска спремност Топлане од виталног је значаја за снабдевање потрошача, међу којима су Сушара, фирма „Ксела Србија“ (некадашњи „Гасбетон“), индустријски круг Рударског басена „Колубара“, делови насеља Вреоци и становници Лазаревца који користе градско грејање.

– Тренутно је у режиму рада котао 1, на коме су завршени ремонтни радови. Прве недеље рада система после ремонта показале су да је опрема добро припремљена за производне изазове у наредном периоду. Надамо се да ћемо и ове године успешно подмиривати потребе потрошача, како у погледу испоруке технолошке паре, тако и топлотне енергије за грејање – истакао је Обрадовић.

Ударио тук на лук

Ни тропски талас ни јаке олује овог лета нису омеле „глодар 2 - велики“ да се избори са „острвом“ лоших јаловинских маса

На површинском копу Поље „Е“, Седми БТО систем са „глодаром 2 - великим“ током августа приводи крају откривање угља за „глодар 8“, што је од круцијалне важности за даље напредовање копа. Ова екипа за кратко време успела је да се избори са огромном количином јаловинске масе која се у облику острва формирала у централном делу лежишта, сужавајући маневарски простор и онемогућавајући ефикаснију експлоатацију у том делу копа.

Посао је решио најновији багер у овом делу „Колубаре“, који ове године обележава петогодишњицу рада. Испоставило се да једино он може да се избори са заводњеним материјалом који је, кажу рудари, био најгора могућа мешавина какву само Поље „Е“ може да замеша.

■ Само „двојка“ ово може да уради

– Циљ нам је био да се отвори већа количина угља и обезбеди не само континуитет рада „глодара 8“ већ и развијање етажа за отварање главног угљеног слоја – рекао нам је Бојан Мирковић, шеф Седмог БТО система. – Тај део лежишта су због његове позиције сви остали багери обилазили, што је сужавало фронт радова,

тако да је „острво“ морало бити склоњено. На ову позицију, односно 80. нивелету, стигли смо пре нешто више од месец дана, са локације на којој смо откривали главни угљени слој за „глодар 7“. Речено нам је да само „двојка“ може овај посао да уради, што се и испоставило као тачно.

Објашњење за то зашто је багер од 3.000 тона успео тамо где други нису Мирковић налази у техничким карактеристикама справе. Ова машина, наиме, има могућност издизања великог и малог транспорта, њена ширина је 174 метра, а транспортери су јој широки два метра, што је чини способном да и са мањим капацитетима прими тежак материјал.

Описујући „двојку“, чланови посаде у шали кажу да је овде ударио тук на лук.

– Није први пут да се сусрећемо са заводњеним материјалом, али овај је по свом саставу био посебно комплексан. Пун подземних вода, уз песковиту глину и родницу, прави комбинацију којом је веома тешко манипулисати. И сама попуњеност ведрица при копању са таквим материјалом је проблематична. Морали смо да смањимо капацитет јер да је био већи, дошло би до оптерећења транспортера који не би могли да крену, а било би и много просипања. Требало нам је неко време да нађемо праву меру да се савладају ти проблеми – појашњава Мирковић.

Испоставило се да је током рада, и поред спорадичних загушења, затрпавања и преоптерећења трака, на самом багеру у суштини било најмање проблема. Највише потешкоћа имали су систем и одлагач. То је, кажу запослени, последица чињенице да мешавина земље на пресипима пада у облику параболо. Како се у једном резу промене три врсте материјала, од којих сваки другачије пада, долази до затрпавања на повратним станицама. То се није могло предупредити и поред максималног ангажовања радника на терену и диспечерског центра из кога су покушавали колико толико да прате масе.

– На одлагачу је посебна прича јер масе на пресипима падају са веће висине, па због тежине делује као да падају бомбе. То је производило велике вибрације па су нам пуцале ролне, односно ламелице и завртњи који их везују. Дешало се и да трака не може да извуче јер се јаловина по њој котрља пуна воде, па је било неопходно да се чисти ручно... Ипак, када смо улазили у овај подухват, знали смо да нас очекују сви ти проблеми. Једноставно речено, посао је био

Бојан Мирковић

тежак и мучан, али неко је морао да га обави – закључио је Мирковић.

Црнило угља прија оку

Признајемо, црнило угља након мора јаловине на Пољу „Е“ и те како прија оку. О томе смо попричали и са багеристом моћне „двојке“ Милинком Симоновићем из Липља. То је човек са 25 година стажа, преко чијих су руку, у смени Б, претуране ове силне масе.

– Посао који приводимо крају није био нимало лак, било је и неколико ситуација које су носиле опасност од руча. Надирање воде с чела, бока... Нисам обелио тек тако! Багер је огроман, отвара 70 метара и у том простору имаш три врсте материјала, а сваки пада другачије. У тим условима од постојећа три могућа режима рада коришћени су ручни и полуаутоматски, аутоматски скоро нимало. Чини ми се да недостаје и четврти, неки који би био микс између ручног и полуаутоматског. Да могу да управљам кружним, а да не држим палицу. Овако, уколико ми задрхти рука – појача се капацитет, до те мере су сензори осетљиви

– прича Симоновић оно што га је научило искуство.

Додаје да је веома тешко успоставити склад човека, машине и материјала.

– „Двојка“ је велики багер и треба му простор. Овде нам је све уско. Када се вратимо у пескове и размашемо... – завршава уз осмех и опаску да је стар за такмичење, али да се, уколико до тога дође, зна ко ће бити победник, алудирајући на то да је овај багер прошле године остварио највећу икада забележену месечну производњу „Колубаре“.

Владимир Јовановић, електричар у резерви на „глодару 2“, најпре се похвалио како је ова машина последњи тип технологије.

– Имамо најмодернији багер, добро електроодржавање, опрема нам је исправна, систем такође функционише беспрекорно. Једини проблем који имамо је велики распон од радног точка до утоварног, преко 200 метара, па нам је у неким ситуацијама потребна навигација да бисмо се снашли на багеру – нашалио се Јовановић.

Он у „Колубари“ ради 20 година, а овде је заједно са четворицом колега од почетка рада „двојке“ 2018. године.

– Пре доласка на „двојку“ био сам електричар на дреглајнима. Овде нам је мало олакшано јер се кварови показују на главном панелу, мада има неких кварова које морамо сами да откријемо. У почетку је рад с потпуно аутоматизованом справом био необичан, нарочито јер сам одржавајући систем дреглајна стално био у покрету, с озиром на то да су сви били на различитим позицијама – испричао нам је Јовановић.

Он је додао да овакво незапамћено лето, у коме су се смењивали тропски таласи и монсонске кише, никоме није пријало. Чак ни машинама.

– Од кључне важности за нашу опрему је да имамо исправне клима-уређаје јер температура због електронике мора да буде испод 40 степени. У супротном машина се зауставља. Опрема не дозвољава рад на превисоким температурама, па климе морају бити укључене 24 сата да би се одржавала на 20 до 25 степени. Током олуја које су учестале овог лета неколико пута нам се дешавало да због удара грома у близини изгоре картице на багеру, али се оне захваљујући електроничарима мењају за мање од пет минута – каже Јовановић.

Са браваром Душаном Петровићем поразговарали смо кратко, јер је био у великој журби због сервиса.

– Ово је велики објекат, самим тим и одговорност је велика, а имамо хроничан мањак људи. Нарочито је мали број помоћних радника у односу на величину система и услове који у великој мери диктирају и послове. Не могу они на пет страна, да помогну и браварима на систему и нама, обаве чишћење, увек имају посла. Недостаје и резервних делова. Сервиси су условљени временом застоја и све мора брзо да се заврши. Овде важи: што можеш данас, никако не остављај за сутра – рекао је у журби Петровић.

– Ово је велики објекат, самим тим и одговорност је велика, а имамо хроничан мањак људи. Нарочито је мали број помоћних радника у односу на величину система и услове који у великој мери диктирају и послове. Не могу они на пет страна, да помогну и браварима на систему и нама, обаве чишћење, увек имају посла. Недостаје и резервних делова. Сервиси су условљени временом застоја и све мора брзо да се заврши. Овде важи: што можеш данас, никако не остављај за сутра – рекао је у журби Петровић.

Д. Весковић

Шта је горе

Бојан Мирковић, шеф Седмог БТО система, прокоментарисао је накратко и временске услове који су их пратили током овог лета. – Генерално смо имали проблема са подземним водама које су излазиле из самог блока, када пада киша онда је вода и одозго и одоздо. Како су падавине биле праве монсонске, имали смо проблема са закишњавањем електроопреме. Ако већ бирамо између два зла, боље су нам ипак тропске врућине – не пада за врат, може лакше да се реагује кад се појави проблем. Олет, када је висока температура, климе не могу да постигну да оборе температуру у електропостројењу. То прави и много проблема са развлачењем састава на тракама – рекао је Мирковић.

Рудар са великим Р

Милинко Симоновић, багериста „велике двојке“ почео је да ради 1988. године. Отприлике баш на тренутној позицији. Био је багериста на одлагачу 1 и 5, годинама управљао „глодаром 6“, одакле је и прешао на овај систем. – Веровали или не, са сваком справом на којој сам радио знам тачно када сам и у ком месецу коју масу јаловине кипао. Ево, рецимо ону гомилу коју гледам кроз прозор кипао сам 2003. године, „одлагачем 5“. Нормално је да тачно познајем локацију, па сам сам је обликовао. Не можеш да будеш добар у било ком послу уколико ниси посвећен. Иза мене је 3.000 ноћних смена, престао сам више да бројим, време ми је да идем у пензију – каже овај рудар у срцу.

Као у кошници

Опрема која се монтира примењује ефикаснија технолошка решења у односу на остале системе

На новом монтажном плацу површинског копа „Радљево“ у току је монтажа рударске опреме која се састоји од по шест погонских и повратних станица, косих чланака и делова транспортера.

Овај посао, према уговору, треба да буде завршен до јуна 2024. године. Реч је о опреми неопходној за први БТО систем овог копа, за који је предвиђена и набавка багера и одлагача, који ће бити монтирани на плацу у Каленићу.

– Монтирање прве и друге погонске станице је у завршној фази када је реч о машинског делу опреме. На првој је почела и монтажа електроопреме. Истовремено, у фази припреме за монтажу и заваривање су главне конструкције за трећу

■ Владимир Петковић

и четврту погонску станицу, док се за преостале две припремају стопе за нивелацију и позиционирање – рекао је Златко Станковић, помоћник управника машинског одржавања на копу „Радљево“.

Према његовим речима, опрема је од почетка године испоручивана сукцесивно. Били су потребни бубњеви, редуктори, повратне станице, коси чланци, секције, понтони, ролне. У склопу припрема постављени су ослонци за гусенице и основе погонске станице, уз геодетска снимања,

■ Златко Станковић

јер је најпре морала да се постави конструкција на изнивелисану основу.

– До сада је стигло више од 95 одсто поручене машинске опреме, али испорука електроопреме касниће у односу на термине испоруке. Ипак, најважније је да то неће пореметити рок реализације, јер ће се електроопрема монтирати сукцесивно, како буде стизала – нагласио је Станковић.

Опрема која се монтира модернија је у односу на остале системе и ради на основу бољих технолошких решења.

Битна разлика је то што ће ове погонске станице бити самоходне, имаће сопствени гусенични транспорт. То значи да ће свака од њих имати могућност да се помера с једне на другу локацију и то на сопствени погон. Трака је ширине 2.000 милиметара, па је самим тим већи капацитет. Такође, модернизован је систем праћења рада, тако да неће бити потребни руковоаци на станицама, него ће се рад пратити из диспечерског центра.

– Упоредо са радовима на монтажном плацу, за нове транспортере припрема се и траса, дужине око два километра. Равна се део коридора, припремају подлоге, насипа се шљунак – рекао је Владимир Петковић,

Планови

У наредном периоду на ПК „Радљево“ планирана је изградња неколико важних објеката, набавка механизације, формирање екипа радника, као и финализација изградње Северне обилазнице. Након свих ових послова надају се много бољој производњи, која је до сада на месечном нивоу износила око 500.000 кубних метара јаловине.

технички руководиоц ПК „Радљево“. – У овом моменту завршено је више од 500 метара трасе на којој ће ускоро бити постављени понтони, чланци, шине и остали елементи. По завршетку монтаже рударске опреме на плацу и пробе машинске и електроопреме следи транспорт на радну локацију и повезивање система, као и повезивање са диспечерским центром. У току је изградња диспечерског центра код радљевског новог насеља. Очекивања су да ће објект бити приведен намени у исто време када буде завршена монтажа комплетне опреме.

Послове на монтажи опреме и надзор над радовима обављају екипе добрих мајстора, који већ имају доста искуства на сличним пословима. Један од њих је и Златко Станковић, који је за 43 године радног стажа стекао богато знање које сада примењује.

– Заједно са надлежнима из Сектора за инвестиције копова надзиремо ове радове, консултујемо се ако уочимо недостатке да бисмо их отклонили на време, односно пре почетка извођења радова – каже Станковић.

Поред новог система, на овом плацу радиће се

монтажа и половног одлагача, такозваног немачког, који је ускладиштен на плацу. Пошто овај простор није предвиђен за монтаже велике и тешке опреме и на њему неће бити кранова, монтажа багера биће, као и до сада, реализована на великом монтажном плацу „Тамнава-Западног поља“.

Што се тиче производње на „Радљево“, надлежни кажу да се све одвија према плану и устаљеној технологији – мера се транспортна трака, копа висински и дубински блок.

– Током претходног периода интензивно смо радили на

чишћењу површине терена за напредовање фронта рударских радова. Изместили смо каблове који напајају две линије бунара за предводњавање копа. То је био услов за ослобађање трафостанице „Каленић“ од напајања, која је морала да се демонтира и уклони са постојеће позиције. С обзиром на то да је претходних дана било доста кише, Служба одводњавања је ангажовала све своје ресурсе, припремила пумпе, сабирнике, канале, и све је протекло како треба – истакао је Петковић.

Т. Симић

■ Пракса страних студената у Рударском басену „Колубара“

Размењују се знања, укрштају културе

Професионални развој, жеља за новим искуствима и отвореност ка другим народима били су мотиви тројице страних студената да овог лета буду на стручној пракси у Рударском басену „Колубара“.

Стручна пракса је део дугогодишње сарадње РБ „Колубара“, односно „Електропривреде Србије“ и Националног одбора за међународну размену студената за стручну праксу факултета природних и техничких наука – IАESTE Србија. Пракса, која је обновљена после трогодишње паузе због епидемије вируса Covid-19, доприноси и да студенти из Србије буду добро прихваћени у страним компанијама.

У Геолошкој служби „Површинских копова“ лето у усвајању знања проводи Густаво де Миранда Леите, студент геологије из Бразила. Радознао од детињства, и уз сталну подршку родитеља, одувек је желео да путује, како приватно тако професионално.

– Студенти се обично интересују за веће земље, али програм организације IАESTE обезбеђује бројне понуде. Једна од најзанимљивијих је свакако Србија са „Колубаром“. Управо то сам и желео. Поред тога, ова средина је прилично другачија од моје домовине, тако да је одлука да дођем за мене савршен спој. Лично, ово искуство мења живот – појашњава млади Бразилац и истиче да је пожељно изместити се из окружења на које сте навикнути.

Уз Славомира Бајевића, главног инжењера за геотехнику, ментор студента из Бразила је и Рајко Стојаковић, главни инжењер за геологију, који напомиње да у „Колубари“ и те како има шта да се научи и види. Странцима је интересантно оно што је нама због свакодневице постало нормално. Привукли су их традиција рударења, комплексност и значај „Колубаре“, изненађени су величином

■ Јелена Зекић, Рајко Стојаковић и Густаво

■ Омар Балоуз

■ Влада Милетић и Махди Бахмани

површинских копова и димензијама рударске механизације.

– Иако сам имао више могућности, Србија је била најбољи избор. Географски није много удаљена од моје земље, а и никада раније нисам био у источној Европи. По природи сам отворен и нисам размишљао о томе да ли ћу моћи да се уклопим, али ово ипак јесте нешто сасвим ново. Никада раније ни на једном путовању нисам био потпуно сâм – износи своја размишљања Либанац Омар Балоуз, студент машинског инжењерства који је на пракси у Организационој целини „Метал“.

Најјачи утисак на Балоуза оставила је сама фабрика. Каже да је опрема одлична и да је „Метал“, с обзиром на деценије постојања и резултате, једна од најбољих фирми у свету, па је увек добро видети како се теорија на таквом месту примењује у пракси. У „Колубари“ је научио и два нова софтвера – CATIA и AutoCAD Mechanical.

Махди Бахмани, студент рударства из Ирана, свој боравак на Пољу „Г“ схвата као прилику да се развија и као драгоцено искуство за будућност. Сматра да без страсти нема рада.

Бахманијева пракса се одвија под менторством Милоша Станојевића, управника Поља „Г“, и Владе Милетића, помоћника управника Поља „Г“.

– Махди је веома заинтересован. Добро влада теоријом, али до сада у пракси није виђао багере попут наших. Обилазио је мање копове, обично са дисконтинуалном производњом. На нашем копу први се пут сусрео с великим машинама за континуални откоп. Преносимо му знања која имамо, трудимо се, а свакако је ово добро искуство и за нас – казао је Милетић.

Ментори додају и да запослени имају веома позитиван однос према студентима.

М. Караџић

Новом методом изварено више од 5.000 елемената

За ручно наваривање осовине транспорта колица пречника 180 милиметара и дужине 400 милиметара мајстору је било потребно око 12 сати. На модификованом стругу сада се тај посао заврши за непуних 50 минута

Предраг Влајић поред модификованог струга

Предраг Влајић није само машински инжењер и управник Погона за ремонт у „Металу“ већ и иноватор. Он је почетком 2016. године дошао на идеју да стари струг, који није био у употреби више од 25 година, преправком електромеханичког погона модификује тако да може да се користи за кружно наваривање. Тај његов уређај је прошле године добио признање Мали патент од Завода за интелектуалну својину Републике Србије. Овај патент није само признање Предрагу већ доноси и велику уштеду, јер је поступком кружно наваривања на стругу скраћено време регенерације склопова, а самим тим и рокови за извођење инвестиционих оправки.

Модификовани струг за наваривање, осим значајног смањења физичког оптерећења радника, „Металу“ и „Колубари“ донео је и велике уштеде новчаних средстава.

– Од 2016. године недостају нам заваривачи, а било је много посла и тражили смо неко решење. Био сам мотивисан

превасходно жељом да олакшам мајсторима у радионицама који свакодневно у посао улажу огроман напор. Дошао сам на идеју да струг који је био ван употребе модификујем тако да може да се користи за кружно наваривање. Од почетка рада модификованог уређаја до сада на њему је изварено више од 5.000 елемената – рекао нам је саговорник.

Детаљну технолошко-економску анализу радила је комисија сачињена од технолога заваривања, коју је формирао директор „Метала“. Према извештају комисије, за ручно наваривање осовине транспорта колица пречника 180 милиметара и дужине

Иновације

Током 35 година стажа Предраг Влајић је, осим уређаја за кружно наваривање, остварио низ значајних иновација, односно пројеката на које је поносан. Као руководица Конструкционог бироа Погона за ремонт урадио је програм за претрагу постојеће документације, базу микрофилмованих цртежа и моделе са комплетном техничком документацијом урађене у CAD-CAM технологији.

Од прибора и алата, издвојио је машину за савијање профила и лимова кружног венца, хидраулични свлакач, прибор за утискивање клизних лежајева, хоризонталну хидрауличну пресу, приборе и алате за ковачке радове. Од новијег прибора истакао је прибор за позиционирање дискова дробилице приликом машинске обраде (не постоји грешка позиционирања, чиме се избегава дорада и скраћује време монтаже склопа), прибор за савијање кутије зуба за нови багер Г-600, где је инострани надзор захтевао апсолутну тачност, као и прибор за обраду отвора сегмената папуча за глодар SRs-2000.

Истиче да реализација ових идеја не би била могућа без доброг тимског рада, па је захвалност упутио и Драгану Јовановићу Зуки, директору Погона за ремонт, који ове године иде у заслужену пензију, као и својим непосредним сарадницима, шефовима радионица којима он управља – Душану Пејчићу, Предрагу Стојановићу и Аци Петронјевићу, као и свим пословођама и радницима свих профила којима руководи, а који су својим мајсторским саветима помогли при изради пројекта.

Развојни пут

Пре посла који сада обавља као управник 12 радионица Погона за ремонт, машински инжењер Предраг Влајић радио је као техничар, па конструктор, потом као главни технолог у Техничкој припреми погона и на крају као руководилац Конструкционог бироа, који је касније припојен Пројектно-конструкционом бироу „Метала“. Наглашава да је ту имао сјајан тим сарадника међу којима су, између осталих, били и Дејан Живковић, Драган Рацић, Валентина Влајић, Дејан Томић и Драган Стојановић.

Након тога, Влајић је био шеф радионице за регенерацију рударске опреме, затим управник Ремонта у радионици „Метала“.

400 милиметара заваривачу је потребно око 12 сати, док на модификованом стругу тај посао буде обављен за непуних 50 минута. У извештају пише да је осим уштеде у времену трајања извођења операција наваривања, утрешка материјала и електричне енергије, побољшан и квалитет изведених радова. Поред наваривања челичних елемената (осовина, вратила, тркача, ужетњача), значајно је наваривање клизних лежајева од бронзе. Услед недостатка бронзаних припремака, наваривање бронзаном жицом убрзава процес регенерације склопова при инвестиционим оправкама.

– Заваривачи не морају да раде са електродом, у гасовима и не морају да подижу тешке елементе – упоредо са стругом, конструисао сам и справу за подизање елемената, тако да су радници фактички сада само посматрачи, који прате процес наваривања – додао је Влајић.

То нам је потврдио и заваривач Предраг Урошевић, кога смо затекли на овој машини.

– Ово је спас! Уради се од четири до пет пута више делова него пре. Да није ове машине, не знам како бисмо постигли да покријемо обим посла који имамо. Све што смо раније морали ручно да наварујемо сада

само наместимо на машину и пратимо како она ради – рекао нам је Урошевић.

Влајић се надозвао констатацијом да су њихови послови веома захтевни, а рокови које морају да испоштују кратки.

– Квалитет и брзина регенерације машинске опреме у радионицама Погона

за ремонт препознатљиви су и улажемо све напоре да тако и остане. Опрема која стиже на репарацију је у лошем стању, степена оштећења од 70 до 90 одсто, а ми покушавамо да спасемо све делове који нам стигну – истакао је Влајић.

Иако каже да је то његов најзначајнији пројекат, Влајић је осмислио и реализовао многобројне идеје за конструкцију машина, прибора и алата, које су олакшале и убрзале процес рада и квалитет ремонтване опреме. Да се бави конструкторским пословима још на почетку свог радног века подстакли су га тадашњи директор Погона за ремонт Живорад Томић и шеф Конструкционог бироа Погона за ремонт Живорад Радивојевић Џими.

– Много ми значи то што је један мој рад патентиран, а посебно то што се захваљујући његовој примени заваривачи мање муче. Поносан сам када имамо кратак рок за инвестициону оправку, а нешто што би се варило данима можемо да завршимо за пар сати. Имам још добрих идеја које чекају своју реализацију, а надам се да ће иновације бити и адекватно вредноване у смислу награђивања – закључио је Влајић.

М. Пауновић

■ Музичка група „Колубариног“ правника међу десет најбољих нових хеви-метал бендова на свету

„Claymorean“ на EXIT-у

Лазаревачки хеви-метал бенд „Claymorean“ овог лета наступио је на највећем музичком фестивалу у Србији – EXIT-у, што сматрају великим признањем и круном свог вишегодишњег рада, рекао је за наш лист фронтмен бенда Владимир Гарчевић.

– Позив смо добили иако немамо неку посебну рекламу, било је довољно да неко од организатора „налети“ на нашу музику и погледа спотове. Доживели смо то као велику част, с обзиром на међународну репутацију овог фестивала. Веома смо задовољни како је публика реаговала, иако смо добили непопуларан термин – у недељу, на последњи дан, и то као први бенд за то вече. Сатница сигурно није била идеална, али упркос томе, новинари и фотографи који годинама прате догађај, кажу да скоро на Explosive стејџу (на коме наступају хеви-метал бендови) у том термину нису видели толико посетилаца. За нас је наступ био феноменалан доживљај, комуникација са

Лето успешних наступа

публиком је била сјајна. Мислим да је томе много допринело то што смо као тим сазрели, јер смо само у протекле две године имали око 20 наступа, што за групу нашег калибра није мала бројка – каже Гарчевић, који је, иначе, руководилац Одељења за експропријацију у Рударском басену „Колубара“.

Наступ на EXIT-у није био једини велики догађај за

„Claymorean“ ове године. У мају су имали прилику да буду први српски бенд који је наступио на фестивалу „Up the hammers“ у Атини.

– Оставили смо веома добар утисак и та свирка нам је отворила прилику да у октобру организујемо мини-турнеју по Немачкој. Своју музику представимо на два велика фестивала тамо, имамо заказане

и три клупске свирке, а већ смо и за следећу годину добили позив за још један велики фестивал у Немачкој – изнео нам је планове Гарчевић.

Може се рећи да су право признање и популаризација групе кренули чланком у познатом америчком часопису „Loudwire“, који прати хард-рок и хеви-метал уметнике. Артур Ризк, чувени продуцент и музичар, у хеви-метал круговима један од најбољих у свом послу, добио је питање да наброји десет новијих хеви-метал бендова које му се допадају и које би препоручио слушаоцима, а он је на тај списак ставио и „Claymorean“.

– Нисам могао да верујем када сам прочитао његов коментар, уз пар реченица о нама, био је то невероватан моменат. Управо та његова изјава била је и „Егзитова“ реклама за наш наступ: „Claymorean“ бенд из Лазареваца који је амерички престижни магазин „Loudwire“ сврстао међу десет најбољих нових хеви-метал бендова у свету“.

Д. Весковић

Уточиште за оне који желе да се промене

Православна заједница за рехабилитацију и ресоцијализацију оболелих од болести зависности у Брајковцу постоји већ 15 година

Када смо се једног тропског јулског преподнева упутили у Брајковац, надомак Лазаревца, у Православну заједницу за рехабилитацију и ресоцијализацију оболелих од болести зависности, приметили смо да је пут до тамо километрима окружен шумама, ливадама, њивама и тек понеким домаћинством. Тако је све до саме куће, коју смо препознали по томе што је у њеном окружењу било много младих људи, који су се, попут мрави, ужурбано кретали свако окупиран својим послом. На дрвеној огради табла са натписом „Земља живих“, кућа лепа, уређена, чиста, цвеће, а испред велики православни крст.

Испред куће нас је срдечно дочекало неколико младића, са кафом и послужењем. Са тиме како функционише заједница упознао нас је Д. К. (42 године, Нови Сад), један од најстаријих штићеника, показујући нам таблу са распоредом личних и радних обавеза за сваког штићеника појединачно.

– Овде свако има своју личну и радну обавезу, јер је рад на психичком здрављу ефикаснији уз физичку активност. Радне обавезе се распоређују према периоду боравка у заједници – браћа која су кратко ту добијају мање одговорне послове, на пример чишћење, кување кафе. Имамо кувара, млекара,

црквењака, а обавеза се мења на осам недеља. Повремено имамо ревизионе састанке, где отворено и искрено указујемо једни другима на грешке и дискутујемо како можемо да поправимо своје недостатке, расположење, поглед на свет. На основу тога се одређују личне обавезе, засноване на слабостима карактера. Једна од тих обавеза је и да се свако вече сетимо момента када смо успели да победимо неки свој недостатак, а ако нисмо успели у томе, онда да се преиспитамо. Када избацимо спољне утицаје којих овде нема – телефоне, алкохол, дрогу, цигарете, телевизију, остајемо сами са собом и долазимо до спознаје себе и свог проблема, својих слабости и врлина. Када се суочимо са собом схватамо да смо својим понашањем допринели томе да нам се догоде неке лоше ствари у животу, почињемо да размишљамо о својим породицама које су жртве тог понашања, о мајци која је безусловно и неуморно годинама трагала за изгубљеним дететом, и то је најтеже. Вера и молитва дају нам снагу да се боримо. За нас ово је чудесно и благословено место, мирно је и некако нас све повезује и умирује. Води се један уобичајен, хришћански, православан живот, учимо да будемо људи, домаћини,

да вратимо све оно што смо оставили и изгубили због порока – описује живот у заједници њен штићеник Д. К.

Како су нам рекли, у посету им најчешће долази духовник и старешина заједнице протојереј-ставрофор Александар Новаковић, свештеник Храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу – покретач и носећи стуб у реализацији овог пројекта, „главни кривац“, а уједно и најзаслужнији што се кроз заједницу већ 15 година спасава велики број младих. Поред њега, заједницу најчешће посећује и снабдева Јовица Станков, васпитач заједнице, свештеници Марко Митић и Бранко Ђурчин. Пуно им помажу и разговори са теологом Иваном Гавриловићем, са којим имају индивидуалне и групне психотерапије. Све остало време усмерени су сами на себе и једни на друге. Посебан значај у годишњем кругу обавеза има припрема славе заједнице – Полагање часне ризе Пресвете Богородице, која се обележава сваке године 15. јула у порти цркве брвнаре у Брајковцу архијерејском литургијом, сабрањем и трпезом љубави. Тог дана они се окупе на једном месту и поделе своја искуства – они који су завршили заједницу и започели нови живот са онима чија борба и даље траје.

Вредни и причљиви момци повели су нас у обилазак имања. Показали су нам пластеник пун поврћа, виноград, штале у којима гаје козе, овце, краву, свиње и једног магарца. Осим неколико младића који су нас сачекали, остале смо видели само у пролазу, у радним оделима, како ужурбано обављају своје задатке. Стекли смо утисак да живот у заједници по много чему подсећа на манастирски. Вредни и решени да промене лоше навике, остављају утисак младих људи који не желе да се врате на стари пут.

„Земља живих“ у Брајковцу настала је са благословом епископа шумедијског господина Јована, као једна од четири терапијске заједнице чији је оснивач Његова светост патријарх српски господин Порфирије. Када се дошло до идеје да се у Брајковцу отвори једна оваква заједница, наишло се на негодовање мештана, па су велики напори били усмерени на одбрану идеје да се помогне људима који имају проблем зависности. У прилог чињеници да су њихови страхови били неоправдани иде и податак да се за 15 година не бележи ниједан сукоб – ни са мештанима, нити у оквиру саме заједнице.

Тренутно у заједници борави 25 штићеника, од којих најмлађи има 21 годину. Највећи број младића је из Војводине, али има их из околне Шумадије – Лазаревца, Аранђеловца, Чачка. Највише је оних који се боре са зависношћу од наркотика, алкохола, коцке, депресије и асоцијалних понашања, а у последње време долазе и млади који имају проблем са зависношћу од злоупотребе рачунара и технологије. Боравак штићеника у терапијским заједницама је бесплатан, на добровољној бази и траје до три године. Заједница се финансира уз помоћ Српске православне цркве и индивидуалних прилога.

А. Тошић

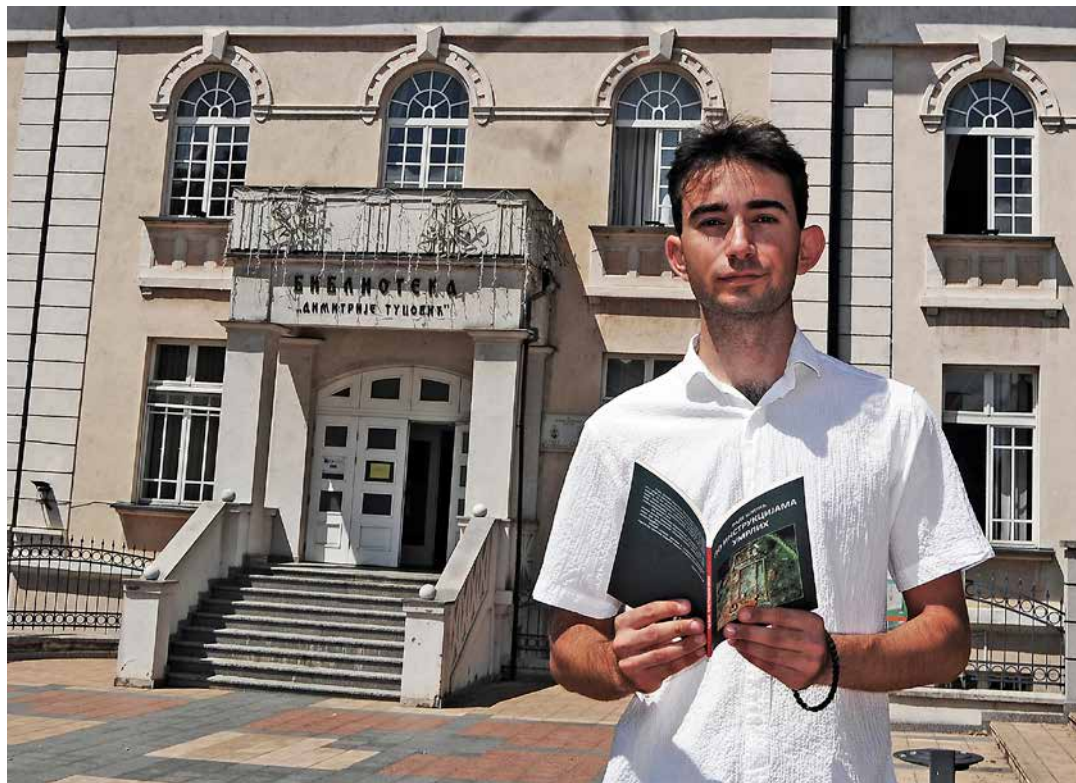
Од речи до живота и натраг

У уметности нема победника, велику књижевност свакако не пишу победници

Закружен текст прве објављене књиге. Непуних 50 песама необичних наслова узевује песничког субјекта у сусрету с падом хуманистичких вредности, отуђеношћу и другим процесима у савременом друштву. Истовремено, кроз стихове се трага за смислом, сврхом и лепотом у једном материјалистичком окружењу. Ово је могуће сажето виђење збирке песама „По инструкцијама умрлих”. Потписује је Раде Шупић из Лазаревца. Његову песничку књигу прошле године објавио је краљевачки „Поетикум”. Лазаревачка промоција, недавно одржана у Библиотеци „Димитрије Туцовић”, повод је да песник из једног другог угла проговори о свом писању.

„По инструкцијама умрлих” отвара мисао Момчила Настасијевића. С Фестивалом мртвих, Хиперборејом, гробницом фараона и другим тематским јединицама, посебно са Палминим дрветом као лајтмотивом, нижу се слике и рефлексije у потрази за ослоном у једно хаотично доба. Шупићева поезија, добрим делом херметична, јесте и „ведро певање о пролазности свега и свих у једном посве кратком интервалу вечности који ипак треба славити”.

– Само писање није дуго трајало. Углавном тако и буде; састави се костур од тридесетак песама, а касније се употпуњује. Што се самог наслова тиче, одмах се то зна, мора постојати унутарња дозвола, то је заправо тихи глас који одобрава, одбацује. Још увек се нисмо

срели. Сада је присутан осећај олакшања, јер речима је дат живот, а живот ће поново дати речи. И не може се тако лако избрисати. Увек ће постојати негде. Тако се спасавају животи, своји, туђи, чак и прошли – објашњава представник најмлађих у савременој српској поезији.

Критичари истичу компактност „Инструкција” и чит рад на језику, као и то да је Шупићева референцијалност пре декоративног типа јер књижевну традицију и претходнике више послушује Запажено је да припада песницима који тек долазе и да ће, како се чини, због својих зрелих и слојевитих израза постати водећи у својој генерацији.

– Ствари су кренуле повољније у ритмичком смислу откако сам у току настанка песме увео и казивање истих тих стихова. Нешто као мали ритуал. Глава пише, глава

говори. А глас са почетка текста одбацује, одобрава. Нема ту неке велике филозофије – појашњава Шупић усмеравање ритма унутар слободног стиха.

Иде по осећају, никада нема планове. Каже да је све што напише последица емпиризма. Стога, поручује, треба што више живети. Књижевност је тада неизбежна и веома достижна.

– Велика је сатисфакција када те савременици прихвате. Не значи нужно ни да си квалитетан када се то догоди. Потребно је бити реалан према себи. Много је аутора који су прогутани и велика већина данас биће прогутана. И добри и лоши, јер време не прави посебну селекцију. Важно је не изгубити се у сатисфакцијама, ни у одсуству истих. Сваки пораз је добар и свака победа може бити поражавајућа. У уметности нема победника, велику књижевност свакако не пишу победници – формулише своје погледе млади стваралац.

Воли поетику и лепоту приповедања у прози, али признаје да нема дисциплину да је редовно чита. За разлику од романа, поезију чита готово свакодневно, како на интернету тако и штампану.

Шупић је студент етнологије и антропологије на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Био је финалиста конкурса за награду „Тимочка лира” 2021. године, као и других песничких конкурса који су намењени младима. Радове објављује у часописима, зборницима и на порталима. Препеван је на неколико језика. Завршио је рукописе „Поезија коју нећете дочекати” и „Апологетика писарнице”. У процесу је „Јавна гробница”.

М. Караџић

Ватра и ништа

На питање какав утицај може да има једна песма Шупић одговара: – Ватра и ништа.

Камен у коме је, према легенди, слуга Велимира Лазаревића пронашао златне дукате, последњих 100 година служи за појење стоке. У Јагодинској нахији још увек се препричава анегдота о пропалом покушају пољанског Индијане Џонса да се на брзину обогати

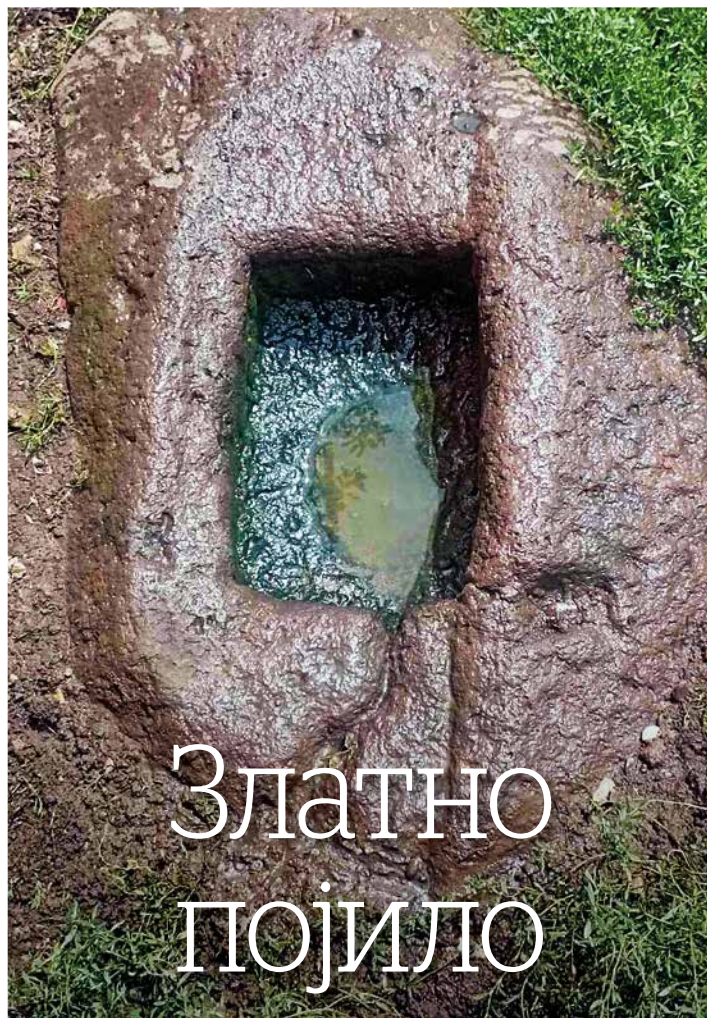
У мемљивом полумрачном собичку, с тапацираним вратима од бордо скаја, у лазаревачкој станици народне милиције, одједном је завладао мук. Шездесетак секунди чуо се само тај једноличан успављујући звук – тихо зујање прашњавог половног вентилатора, који је без неког посебног резултата мешао устајали ваздух. Инспектор је управо чуо невероватну причу и неповерљиво је меркао искусног пензионисаног локалног доушника који је седео наспрам њега, испред гломазног храстовог стола. Био је почетак јуна, неоучицајено врео дан 1959. године.

– И шта кажеш, тај Радослав Вељковић из Пољне понудио ти је половину плена ако га одведеш до брда Петковача – прекидајући непријатну тишину напокон је сумњичаво упитао свог саговорника, уверен да се овај с њим само шегачи.

– И не само то, друже инспекторе. Бог ми је сведок, показао је и мапу на којој се налази упутство за проналазак изгубљеног блага. Обећао ми је половину злата ако пронађемо ћуп и трећину маџарских новчића кад ископамо сандук – потпуно озбиљно узвратио је умировљени потказивач.

■ Мапа с благом

Необична прича о изгубљеном благоу почела је само неколико месеци пре овог несвакидашњег сусрета у загушљивом подруму полицијске постаје. После очеве смрти, Живота Јеличић

Златно појило

из Калудре, малог левачког села у Јагодинској нахији, делио је имовину с браћом. Једна пожутела књижица привукла је пажњу Животином брату од стрица Милану који се ту затекао приликом поделе.

Његов стриц Радомир, некадашњи интендантски наредник, који је давно умро, записивао је разне успомене из Великог рата. Неколико последњих листова његовог дневника било је спојено лепком, што је заинтересовало Милана. Пажљиво их је раздвојио и на своје велико изненађење на једном месту прочитао црвеном оловком подвучену поруку: „Велика Петковача, код старе чесме. Закопан казан дуката и нешто маџарског новца. Општина Барошевац. Срез Београдски. Округ Београдски“.

Тајна је данима мучила укућане. Није мала ствар, ипак, радило се о златним дукатима. Један део фамилије био је сумњичав, док је други опет био сигуран да новчиће нико није пронашао. Међу доконим сељацима убрзо се пронео глас о закопаном благоу. Шапутало се о великим ћуповима препуним златног накита и старог новца.

Многи су Животи говорили да је тражење злата јалов посао, па је овај после неког времена одустао од намере да га пронађе. Ипак, његов друг Радослав Вељковић из Пољне, који се некако докопао пожутелих папира, није био таквог мишљења. Пронашао је на карти село па се једног дана упутио у Лазаревац где је покушао да се распита о брду Петковача. Упознао је неког пензионера,

Доња Бистрица

Гробље на Петковачи категоризовано је у Заводу за заштиту споменика културе Града Београда као добро од посебног културног и историјског значаја. Према истраживањима археолога Зорана Симића реч је о српском гробљу са краја 15. и почетка 16. века. Та тврдња се уклапа у причу објављену у монографији посвећеној селу Мали Црљенци аутора Милисаве Пантелића о постојању насеља Доња Бистрица. Међутим, остаци тог насеља, које се спомиње у старим Турским списима, још увек нису пронађени.

Војислав Николић, мештанин, често посећује мистериозну шуму

а када није успео да добије потребне информације, он му се поверио обећаваши му половину плена ако му помогне.

Уместо да се држи договора, лојални грађанин пријавио је незаног авантуристу органима реда. Убрзо је народна милиција заробила пољанског Индијану Џонса у покушају, одузела му дневник, а њега осрамоћеног аутобусом лиферовала натраг у завичај. Тако ђуп препун дуката никада није пронађен. Остала је само прича да је злато иструлило, а можда га никада није ни било.

Тажанствено гробље

Брдо Петковача налази се на граници Бистрице и Малих Црљенаца, двају села код Лазаревца, поред старог барошевачког пута. На површини од око једног хектара разасуто је на десетне камених структура које обликом подсећају на стећке. Од једва приметних, па до масивних, тешких и по неколико десетина тона. Претежно су неправилног облика, без видљивих обележја и трагова обраде. Данас ретко ко залази у „гробљанску“ шуму без неке преке потребе.

Бистричанин Војислав Николић (68) један је од ретких који мистериозну шуму посећује често, још од своје ране младости. Углавном када се подеси добро време за брање печурака.

– Кд за инат, ове с Петковаче највеће су и најслађе у крају. Можда је тако зато што је овде некад било гробље – загонетно

се смејуљећи подгрева још једну потенцијалну мистерију проицљиви горштак.

Убрзо, смртно озбиљан, износи своју теорију о чудноватом брду. Воја је убеђен да постоје два гробља. Једно је „маџарско“, а друго, можда чак и није гробље, него на први поглед само тако изгледа.

– Ово мање камење очигледно је да су неки стари споменици. То је јасно кд дан. Овде је у средњем веку била граница с Угарском, отуда и маџарско гробље. А стенчуге...То је већ друга прича. Видиш ли ти, човече, колике су, свака је брат, брату, тешка најмање десет тона. Све су од гранита кога овде нема 50 километара у круг. Ко је и како те каменчуге донео баш овде и због чега, Бога питај. Гробље? Мени више личи да је у питању нека праисторијска опсерваторија – износи своје стручне процене археолог натуршчик.

Камен с дукатима

Један повећи камен с брда завршио је и у Војином дворишту. Ту га је с Петковаче почетком тридесетих година прошлог века воловском запрегом довукао његов деда Цвеја (Светозар Николић). Има удубљење у које стаје тачно десет литара воде, па га фамилија Николић већ готово 100 година користи као појило за стоку. За тај камен везана је прича о још једном необичном догађају, који се одиграо између два велика рата.

Извесни Жарко из Рожанца,

слуга Велимира Лазаревића, чувао је једном приликом стоку на Петковачи. Прича каже да је седео баш на камену који се данас налази у Војином дворишту. Одједном, на камену се отворила рупа из које су блеснули златни новчићи. Изненађени пастир на брзину је напунио торбак и своје џепове златницима. А онда је направио велику, и како ће се испоставити, по њега кобну грешку. Сав важан довикнуо је колико га грло носи газда Вељи да је пронашао злато те да због тога подноси неопозиву оставку на место чобанина.

– Чула га је нека локална битанга која је извесно време пратила несрећног пастира. Чим се тој вуцибатини указала згодна прилика она је на смрт избола новопеченог богаташа. Наравно, убица, који никада није откривен, однео је са собом све златне дукате. Крај у Бистрици, где се догодило то убиство, назван је по имену настрадаога пастира Жарковац – објашњава Воја.

Занимљиво је да тај – само један – хектар мистериозне шуме припада поприличном броју различитих власника. Неки од њих су лупали споменике па тај „свети“ камен узидали у темеље својих кућа. Други су, опет, занесени причама о великом благу, пробали да га пронађу. Још увек по селу колају непроверене приче о сусретима с непознатим људима. Они су се, наводно с детекторима за метал, углавном у глуво доба ноћи

шуњали поред брда у нади да ће се напречац обогатити.

– Баба ми је причала да је то маџарско гробље. Тако сам чуо, тако сам и прихватио. Право да кажем, осим дрва за потпалу и понеке печурке, кунем се, нисмо имали друге вајде. Али ко зна... – замишљено, гледајући у земљу, али ипак као да се нада неком чуду, Зоран Милић (71) коначно ставља тачку на причу о благу с тајанственог брда у чијем подножју његова фамилија живи одвајкад.

Д. Ђорђевић

Стоунхенџ

Праисторијски споменик Стоунхенџ стар око 5.000 година на Солсберијској низији у југозападној Енглеској грађен је од огромних камених блокова. Раних 60-их година прошлог века амерички астроном Џералд С. Хокинс изложио је теорију да је Стоунхенџ опсерваторија и календар изненађујуће сложености. Он је сматрао да су стари људи уз помоћ камења предвиђали астрономске појаве, помрачења Сунца и Месеца. У јужном Египту 70-их година прошлог века откривен је још један камени комплекс за који археолози верују да је праисторијска опсерваторија. Зове се „Набта Плаја“, а уврешено је мишљење да је ово прва икад изграђена астрономска опсерваторија на Земљи, око 2.000 година старија од Стоунхенџа.

Победио ФИДЕ мајстор Михаило Ђокић

Девети меморијани турнир у шаху, „Коканов меморијал“, у организацији Шаховског клуба „Колубара“, одржан је 6. августа у старој хали Спортско-рекреативног центра у Лазаревцу. Учествовала су 93 такмичара. Прво место освојио је ФИДЕ мајстор Михаило Ђокић, други је био међународни мајстор Небојша Мисаиловић, док је треће место припало Ивану Радивојевићу.

Играно је девет кола, а победничка тројка освојила је истоветан број поена, по седам. На крају, Бухолц систем је одредио коначни пласман. Првак је, уз пехар, добио и награду од 15.000 динара. Други је освојио 10.000, а трећи 8.000 динара. Најбоље пласирани лазаревачки шахисти били су Жељко Ђуровац на 24. и Јован Павићевић на 26.

месту. Из девет партија они су освојили по 5,5 поена.

Турнир се традиционално организује у част Раденка Кокановића, по многим најбољег лазаревачког шахисте свих времена, који је пуних

50 година бранио боје ШК „Колубара“, играјући углавном на првој табли. Символичним повлачењем првог потеза овогодишњи турнир, као и прошле године, отворио је Коканов унук Дамјан Комад.

Током протеклих девет година на турниру у Лазаревцу учествовало је готово 700 шахиста и шахисткиња различитог узраста из Србије, региона, али и из иностранства.

Д. Ђорђевић

■ Мото-скуп на језеру Очага

Бајкери пркосили киши

Језеро Очага је и ове године од 21. до 23. јула било место окупљања бајкера из Србије и околних земаља. То је уједно био и централни скуп Мото-асоцијације Србије, тринаести по реду, а у организацији Мото-клуба „Колубајкери“ из Рудовца.

Окупљање је имало хуманитарно-забавни карактер – прикупљана су средства за нашег суграђанина Косту Лешевића и Огњена Бојковића из Обреновца. Пола прихода од продаје улазница уплаћено је за њихово даље лечење.

Иако је било очекивано да ће се на скупу појавити више од 1.500 мотора, неповољне временске прилике утицале су на одзив, па је кроз капију Очаге тог викенда прошло њих 620. Домаћини скупа припремили

су бесплатне оброке за све мотоциклисте и посетиоце скупа.

Према речима Драгана Милутиновића Белог из „Колубајкера“, олујне непогоде које су захватиле Србију нису омеле заљубљенике у двоточкаше и спречиле их да се друже и уживају у музици бендова „Блажа и кљунови“, „Бритке сабље“, „Marchall“, Ђорђа Поповића Милка и „Бандита“.

Мото-скуп у Лазаревцу је, према речима организатора, сваке године све популарнији и све посећенији догађај, циљ је добра забава и уживање у квалитетној рок музици и природи, а Очага је идеалан простор за то. Надају се да ће следећег лета доћи још више бајкера из целог региона.

М. Пауновић

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017, бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Инђија : Komazes comp). - 30 cm
Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

